

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

2. Explicatur nostra sente[n]tia circa essentiam Sacramenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

SECTIO PRIMA.

Varia Theologorum sententia circa definitionem communem Sacramenti.

1.
Prima sententia circa definitionem Sacramenti rejicitur.

Aristot.

Vasquez.

Prima sententia esse potest, quæ radicis tollat quæstionem præsentem, & neget Sacramentum definiti posse, quia est ens per accidens aggregatum ex multis, scilicet ex materia & forma non unitis; tursus ex rebus & significatione: ens autem per accidens non potest habere unam definitionem, sed sicut continet plura entia, ita debet habere plures definitiones, quod videtur traditum ab Aristotele 7. *Metaphys. cap. 4.*

Hæc sententia tribuitur aliquibus apud Vasquez in *presenti disput. 128. cap. 1.* qui latè eorum auctorum mentem examinat, & textum Aristotelis explicat, ac probat ipsum non negasse omnibus modis posse definiti ens per accidens, sed solum primariò, sicut etiam de accidentibus dicit ibi, non posse primariò, & simpliciter definiti, sed solum secundariò, & secundum quid, quia non sunt entia simpliciter, sed secundum quid. Certum autem est, entia per accidens posse aliquo modo definiti; possumus enim exactè declarare quid sit domus, & quid requiratur ad eius essentiam: & de hoc genere definitionis est sermo, quando petitur definitio Sacramenti in communi.

2.
Secunda sententia etiam rejicitur.
Magister.

Secunda sententia communis definit, Sacramentum esse signum rei sacræ: quæ definitio traditur à Magistro in 4. *distinct. 1. cap. quid sit Sacramentum.*

Contra hanc tamen definitionem opponitur communiter, quod sit diminuta, atque adeo competat illis etiam rebus, quæ non sunt Sacramenta, cum tamen sint signum rei sacræ, nam rem sacræ etiam significant aqua benedicta, consecratio altaris, linguae igneæ in die Pentecostes super Discipulorum capita apparentes, nubes lucida in die Transfigurationis, serpens aeneus, quem exaltauit Moyses in deserto, qui significabat gratiam per Christum dandam credentibus; transitus Israëlitiçi populi per mare rubrum, qui significabat liberationem à peccatis, quæ Christus nos erat donaturus; aqua scaturiens ex petra per Moysen, significans gratiam Christi dandam per Baptismum. Item sacræ Scriptura est signum rei sacræ, sicut etiam imagines representantes diuina mysteria, & alia eiusmodi, quæ tamen non sunt Sacramenta.

3.
Tertia sententia etiam rejicitur.

Magister.
Hugo Victor.
Suarez.

Propter hæc est tertia sententia limitans nomen Sacramenti ad illa solum, quæ veram gratiam sanctificantem habitualement significant, & conferunt, unde excluduntur ea omnia signa, quæ vel gratiam habitualement non significant, vel certè eam non conferunt. Hanc tenent Magister in 4. *distinct. 1.* Hugo Victorinus in *Summa sentent. tractat. 4. cap. 1. & lib. 1. de Sacramentis, part. 9. cap. 1.* apud Suarez in *presenti disputatione 1. sectione 2. §. Secunda sententia: quare definiunt Sacramentum esse visibilem formam inuisibilis gratiæ, cuius causa existat.* Et consequenter vel negant Sacramenta antiquæ legis fuisse verè & propriè Sacramenta, vel dicunt illa etiam internam & veram gratiam sanctificantem significasse & contulisse.

Hæc tamen sententia difficilis est ex utroque capite; quia nimirum Sacramenta antiquæ legis appellantur simpliciter Sacramenta à Conciliis, & Patribus, ut constat ex Florentino, & Tridentino, supra adductis, & gratiam non conferebant accipientibus, ut constat ex iisdem Conciliis. Debemus ergo dare aliam definitionem communem illis, & nostris; alioquin si illa erant Sacramenta non confe-

rendo gratiam, licet non essent Sacramenta eo modo, quo nostra, quæ gratiam conferunt: poterimus nunc apud nos alia inuenire Sacramenta similia illis, quæ licet gratiam non conferant, possint tamen appellari Sacramenta sicut illa, & per consequens possumus dicere dari in Ecclesia Christi plura quàm septem Sacramenta, quæ communiter numerantur.

Quarta sententia aliter limitat definitionem Sacramenti, exigens, quod conferat, & significet aliquam sanctitatem, siue perfectam, & internam per gratiam sanctificantem, siue imperfectam, & legalem. Ita Cano relectione de Sacramentis parte prima citra finem; unde excluduntur plura signa ex supra numeratis à ratione Sacramenti, quia licet significarent, non tamen conferebant ullam sanctitatem. Conuenit autem hæc definitio, ut constat, Sacramentis antiquis, & nouis, quæ omnia significant, & conferunt aliquam sanctitatem.

Hæc sententia facile rejicitur, quia iuxta illam prima tonsura esset Sacramentum, cum reuera significet, & conferat aliquam sanctitatem saltem imperfectam. Idem est de benedictione Abbatis, de aqua benedicta, & similibus, quæ tamen non sunt dicenda Sacramenta.

Quinta sententia vult, de ratione Sacramenti esse, quod significet veram sanctitatem, licet illam non conferat, nec ullam aliam, nam Sacramentum est sub genere signi, non sub genere causæ. Hanc tribuit Thomistis Suarez *ubi supra §. Tertia sententia: à qua parum distat Vasquez in presenti disput. 128. cap. 15.* Sed contra hoc est, contineri etiam sub hac acceptione Sacramenti sacrificia omnia antiquæ, & nouæ legis, omnia enim significant gratiam futuram, vel præteritam, licet illam non conferant. Transitus etiam maris rubri, manna, & alia similia, quæ gratiam futuram significabant comprehenduntur sub illa definitione Sacramenti.

P. Suarez *dicta sect. 2.* duo dicit, primum, de ratione cuiuslibet Sacramenti esse, quod sit ceremoniæ instituta ad conferendam homini aliquam sanctificationem saltem imperfectam. Secundum est, debere simul significare veram animæ sanctitatem. Vtrumque probat latè inductione omnium sacramentorum antiquæ & nouæ legis, in quibus utraque conditio reperitur: & quia hoc modo excluduntur à ratione Sacramenti plura, quæ alias non excluduntur, ut prima tonsura, aqua benedicta, absolutio ab excommunicatione, impositio manuum super Catechumenos, & professio religiosa, quæ omnia, licet conferant aliquam sanctitatem imperfectam, non tamen significant veram sanctitatem, & ideo non sunt Sacramenta.

Aduersus hanc sententiam adhuc urget, quod aliquibus competit illa conditio, quæ tamen non sunt Sacramenta: nam christina, quo vnguntur baptizati & sal, ac salua, quæ in linguam & aures eorum immittuntur, significant gratiam, & dona Spiritus sancti, quæ dantur in Baptismate, & aliunde hæc omnia sunt ceremoniæ, & ritus sacri instituti ad conferendam aliquam sanctificationem, saltem imperfectam, & tamen nihil horum est verum sacramentum, ut constat; ergo aliquid aliud requiritur ad rationem sacramenti.

SECTIO II.

Explicatur nostra sententia circa essentiam Sacramenti.

Suppono, omne sacramentum debere esse signum sensibile: in hoc enim conueniunt omnia sacramenta

4.
Quarta sententia rejicitur.

Cano.

5.
Quinta sententia rejicitur.

Vasquez.

6.
Suarez.

7.

menta noua, & vetera: quia licet Deus posset statuere aliquod signum gratiae spirituales; illud tamen non esset proprie sacramentum, quiddam aliqui dicant, prout nunc de sacramentis loquimur; non enim esset signum humanum, sed Angelicum: nunc autem loquimur de sacramentis, qualia instituta sunt à Deo ad congregandam & regendam Ecclesiam visibilem, & quidem vox ipsa *sacramenti* videtur significare aliquid sub cuius specie, & cortice exterius apparente magnum aliquid lateat: vnde alio nomine appellatur mysterium, sed hæc est questio de nomine; de re enim certum est, omnia sacramenta, quæ de facto dantur, atque etiam omnia antiqua conuenire in hoc prædicato reali signi sensibilis; quare bene poterit ab iis omnibus abstrahi ratio aliqua communis, quæ includat hoc prædicatum, quam rationem communem nos appellamus *Sacramentum*, cum non habeamus aliud nomen commune, ad significandum id, in quo omnia Sacramenta de facto conueniunt.

8. Hoc supposito, dico primò, Sacramentum non solum esse signum sanctitatis internæ præsentis, vel futuræ; sed etiam esse signum, & causam alicuius sanctitatis præsentis perfectæ, vel imperfectæ. In hæc conclusionem conuenio cum P. Suarez, quia vt supra insinuauimus, si ad rationem Sacramenti non requireretur, quod afferat aliquam sanctitatem subiecto, multa alia pertinerent ad Sacramenta, quæ sacramenta non sunt, vt transitus maris rubri, aqua è petra scaturiens, quæ gratiam futuram, significabant. Imò in lege etiam noua verba Euangelij quando leguntur significant gratiam dandam, & tamen illa verba non sunt sacramenta, quia non afferunt aliquam sanctitatem subiecto, & sic de aliis.

9. Ratio autem, cur nomen *Sacramenti* applicatum fuerit ad significandum non ea omnia, quæ vtunque gratiam significant, sed illa solum, quæ simul aliquo modo sanctificant in suo vsu subiectum, videtur habuisse fundamentum in ipsa vi nominis: quia sacramentum (vt omnes fatentur) idem videtur significare quod apud Græcos mysterium. Hoc autem nomen *mysterij* ex sua prima origine significat aliquid ad religionem pertinens, quo homines sanctificantur, & consecrantur: procedit enim à verbo Græco *μυστήριον*, quod Latine est, *initiari sacris*: inde enim sacris initiati dicuntur Mytæ: & mysteria dicebantur initia, vt testatur Cicero *secundo de legibus*, vbi ait; *mysteria appellari initia, quibus ex agrestis vita exculsi ad humanitatem sumus*; tamquam ea sint vitæ principia. Cum ergo mysteria dicerentur initia, siue illa quibus homines initiabantur & consecrabantur; opportune nomen *sacramentum*, quod apud Latinos subrogatum est loco *mysterij*, quo Græci utebantur, retinuit eandem significationem, & applicatum est iis solis rebus, quibus homines peculiariter Deo consecrantur, & initiantur; & per consequens iis solis rebus, quæ aliquam afferunt sanctitatem; nam ea omnia, quibus homines initiantur, & consecrantur, certum est afferre illis aliquam sanctitatem, siue perfectam siue saltem imperfectam.

10. Hinc excluduntur primò à ratione Sacramenti, ea omnia, quæ licet in ratione signi significant gratiam & sanctitatem internam, nullam tamen afferunt subiecto sanctitatem præsentem perfectam, nec imperfectam; v. gr. manna, transitus maris rubri, sacra Scriptura, imagines sacræ, & alia similia, quorum vsus ex se & ex opere operato nullam affert sanctitatem, licet significant aliquid sacrum. De Sacrificiis posset esse maior dubitatio; quia ea videntur esse actiones sacræ, & religiosæ, quibus in

P. Ionn. de Lugo de Sacramentis.

actu exercito homo videtur consecrari Deo, præsertim si loquamur de sacrificiis ordinatis ad expiandam culpam aliquam: hæc enim iam videbatur afferre aliquam sanctitatem legalem t quare Cano. *relectione de sacramentis*, p. 1. ad secundum, concedit, sacrificia quæ offeruntur in expiationem peccati, esse verè sacramenta. Quam sententiam impugnatur Suarez in præsentis sectione prima circa finem.

Et quidem si ea sententia intelligatur vniuersaliter de omni sacrificio, quod offertur pro peccatis expiandis, videtur omnino reicienda, nam Sacrificium Missæ offertur de facto pro peccatis expiandis, vt constat ex ipso ritu oblationis; & licet contineat in se sacramentum Eucharistiæ, tanquam rem oblatam; ipsum tamen sacrificium non est proprie Sacramentum, nec habet effectum sacramentalem, quia omnia Sacramenta nouæ legis causant gratiam; at verò sacrificium hoc non confert gratiam ex opere operato ei, cui applicatur: & Sacramentum Eucharistiæ permanet in ratione Sacramenti peracto & finito sacrificio; ergo ratio Sacrificij secundum se non est Sacramentum, etiam si offeratur pro expiandis peccatis.

Cæterum si ea sententia intelligatur de illis Sacrificiis solum, quæ in veteri lege ex institutione Dei fiebant, ad expianda certa peccata talibus, vel talibus ceremoniis; non video, cur illa non debuerint appellari Sacramenta, imò sub hoc nomine videntur comprehensa à S. Thoma 1. 2. *quest. 102. art. 5.* vbi non sola sacrificia, quæ erant ad expiandas aliquas fordes, sed etiam ea, quæ fiebant in consecratione alicuius Ministri, comprehendit sub sacramentis veteris legis. Ratio autem videtur desumi ex eo, quod illis sacrificiis competant omnes conditiones requisite ad rationem sacramenti, nam illa sacrificia imprimis significabant veram sanctitatem nobis dandam per mortem Christi, & redemptionem Crucis; & simul conferebant aliquam sanctitatem & expiationem in suo vsu legalem aliquando iis, quibus applicabantur, quem effectum habebant infallibiliter ex diuina institutione.

Respondet Suarez vbi supra, de ratione sacramenti esse, quod ordinetur & referatur immediatè ad significandam sanctificationem suscipientis illud: quod quidem non habet sacrificium, nam immediatè refertur ad tribuendum cultum Deo, & de se solum significat diuinam excellentiam, & cultum, qui illi præstatur; cum tamen sacramentum potius ordinetur ad significandam sanctificationem eorum, qui Deum colunt.

Sed contra hoc est, quod licet sacrificium ordinetur ad significandum cultum Dei; non tamen repugnat, quod ipsemet cultus Dei rursus assumatur ad significandam sacramentaliter sanctificationem ipsius colentis Deum, sic enim de facto actus contritionis, qui de se tendit in Deum, & in eius bonitatem, est pars sacramenti Pœnitentiæ, & assumitur ad significandam hominis pœnitentis sanctificationem. Item forma sacramenti Extremæ vnctionis est deprecatio, & per consequens actus orationis & religionis ordinatus de se ad colendum Deum; & tamen hic ipse actus religionis, & cultus Dei assumitur ad significandam sacramentaliter sanctificationem, quam operatur in ægroto, qui vngitur. Cur ergo non poterit similiter aliquod sacrificium, quod ex se esset cultus Dei, & ordinatus ad significandam Dei excellentiam, assumi tamen ad significandam sacramentaliter sanctificationem illius, cui applicatur; imò de facto videtur concedendum, etiam in lege noua id ita aliquando contingere; nam ipsamet actio sacrificandi in Missa, & ipsa oblatio

A 2 sacrificij

sacrificij potest esse pars sacramenti: quando, v.gr. alicui poenitenti iniungitur pro poenitentia sacramentali quod faciat sacrum: tunc illa celebratio Missæ, & oblatio sacrificij, cum sit satisfactio sacramentalis, est iam pars integralis sacramenti poenitentiae, & vt sic assumitur ad significandam sacramentaliter aliquam sanctificationem illius poenitentis, quam illa pars in ipso operatur ex opere operato, quatenus vt pars sacramenti Poenitentiae confert illi aliquam expiationem, à debito poenae temporis. Sic ergo potuisset secundum se institui aliqua oblatio sacrificij, pro actione & ritu consecrandi, & ordinandi Sacerdotem, ita vt quando pro aliquo offerretur tale sacrificium, ille maneret ordinatus, & consecratus Sacerdos, ac per consequens illud sacrificium posset tunc esse simul verum sacramentum Ordinis: non repugnat ergo ex hoc capite, quod in lege veteri aliqua sacrificia quæ habebant vim ex sua institutione conferendi aliquam sanctitatem legalem, essent simul sacramenta, & sacrificia.

14.
Instantia.

Dices, ergo de facto sacrificium Missæ erit verum Sacramentum; hoc est, non solum continens ex parte rei oblatæ aliquod sacramentum, scilicet Christum sub speciebus; sed ipsa etiam oblatio transiens erit Sacramentum: nam ex vno capite significat gratiam datam, & dandam per Christi mortem, quam repræsentat, & ex alio affert aliquam sanctificationem ex opere operato in eo, cui applicatur, habet enim effectum expiandi ab aliquo debito poenae temporis, vt suppono ex infra dicendis de sacrificio.

Diluitur.

Respondeo, non excludi Missam à ratione sacramenti ob defectum significandi, & conferendi aliquam sanctificationem in illo, cui applicatur, sed excludi ex alio capite, vt constabit ex conclusione secunda.

15.
Matrimonij
Adam inter
& Euan non
fuit Sacra-
mentum.
Ephel. 3.

Nunc infero secundò, ex prima hac conclusione, excludi similiter à ratione sacramenti, matrimonium inter Adam, & Euan; quia licet illud matrimonium significauerit Christum, & eius unionem cum Ecclesia, iuxta illud Pauli ad Ephel. 3. *Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo & in Ecclesia*. Cæterum illud coniugium tunc non conferebat aliquam sanctitatem ex opere operato, sed erat merum coniugium naturale; nunc autem est sacramentum, quia suscipientibus coniugibus affert sanctitatem. Quod idem dicendum est de aliis, si quæ fuerint in lege antiqua, quæ futuram gratiam significabant, & tamen quia nullam sanctificationem operabantur in suo vsu, non habebant veram rationem sacramenti, sic etiam excluditur à ratione sacramenti promissio qua Deus promitteret alicui gratiam, vel sanctitatem, quia licet illa promissio significaret sanctitatem internam futuram, non tamen sanctificaret in suo vsu illum, cui promissio fieret, vt constat.

16.
Secunda con-
clusio.

Dico secundò, omne sacramentum non solum debet significare veram & internam sanctitatem, præsentem vel futuram, sed eam debet aliquo modo causare. Et quidem omnia Sacramenta debere significare veram sanctitatem, commune est fere omnibus Theologis, quia alioquin, si sufficeret significare, aut conferre aliquam aliam sanctitatem inferiorem, innumera essent sacramenta, vt aqua benedicta, prima tonsura, professio religiosa, & alia plura similia. Quod verò debeant non solum significare, sed aliquo modo causare, & conducere ad eandem sanctitatem internam ponendam, est de mente Authorum secundæ sententiæ supra relatæ; & probari potest eodem argumento, quia scilicet, si hoc non requireretur, essent plura Sacramenta. Nam in primis sacrificium Missæ, vt paulò ante obiecebamus,

esset sacramentum etiam sub ratione oblationis, nam ex vno capite habet vim conferendi aliquam sanctificationem, scilicet expiationem à reatu poenae ex opere operato, & ex alio significat Christum sub ratione cibi nutritiui & potentis causare gratiam, atque adeo significat gratiam. Deinde collatio primæ tonsuræ esset Sacramentum, quia confert aliquam sanctificationem imperfectam, quatenus extrahit hunc hominem à populo, & separat illum in sortem Domini, ac dedicat peculiariter Deo: significat etiam gratiam internam conferendam per ordines subsequentes, ad quos disponit hominem, vt illam gratiam congruentius recipiat. Item absolutio à censuris sanctificat aliquo modo hominem auferendo illas sordes, & vincula Ecclesiastica, vt constat; aliunde significat obiter gratiam, quatenus reddendo hominem capacem suscipiendi Sacramenta, quæ prius non poterat recipere, significat dari talia Sacramenta ad recipiendam gratiam. Similiter dispensatio irregularitatis sanctificat aliquo modo tollendo illud impedimentum ad recipiendos ordines, & obiter significat gratiam, cum significet dari tale Sacramentum Ordinis in Ecclesia, ad quod recipiendum iam homo redditur habilis. Hæc autem omnia, & alia similia excluduntur bene à ratione Sacramenti, si ad Sacramentum requirimus, quod non solum significet, sed causet etiam gratiam internam, quam significat: nam hæc omnia, licet aliquo modo conducant ad gratiam futuram, siue disponendo, siue auferendo impedimentum aliquod legale, siue alio modo, non tamen causant ipsam gratiam, sed illam solum significant.

Aliunde autem, si fiat inductio per omnia Sacramenta noua, & vetera, in omnibus reperimus, significasse & causasse gratiam internam, ergo credibile est rationem communem Sacramenti quam Theologi vouerunt significare per hoc nomen, includere hoc prædicatum, quod in omnibus Sacramentis de facto reperitur: & quidem de Sacramentis nouæ legis non est dubium, cum omnia de facto conferant gratiam, vt fatentur Concilia: de Sacramentis autem antiquis posset magis dubitari; ideo enim appellantur egena, & vacua elementa, quia non continebant gratiam, & ideo dicuntur differe à nostris, quod nostra conferant gratiam, & non illa. Cæterum, si res attentè consideretur, illa etiam inueniuntur causare gratiam, quam significabant: quia licet non causarent gratiam in suscipientibus illa, de quo infra videndum est, & ideo dicerentur vacua, & egena; significabant tamen gratiam nobis dandam per Christum, quam quidem gratiam non significabant merè speculatiue, sed practice; quia illa Sacramenta erant promissiones quædam diuinæ, mediis quibus Deus promittebat, & reprobabat Christum venturum ad saluandos homines. Ideo enim passim apud Paulum appellantur *re-promissiones*, ad Hebræos 8. num. 6. & cap. 11. n. 13. & alibi sæpe, quia per illas ceremonias, & Sacramenta Deus promissionem, quam semel fecerat, continuò renouabat, repromittendo quotidie quod prius promiserat. Ideo etiam ab eodem Paulo ad Hebræos 10. lex dicitur *umbra futurorum*, & 1. ad Cor. 10. *quod omnia eis in figura contingebant*. & Augustinus, super Augustinus. *Psal. 39. & super Psal. 73. & lib. 19. contra Faustum, c. 14. tom. 6. dicit, omnia antiqua sacramenta fuisse promissiuæ, & promississe Saluatorem. Quem modum loquendi reperies passim apud Patres, & Theologos, & cum amplectitur etiam Suarez in præsentis scilicet 2. Suarez. §. *Atque hinc intelligitur*: hinc autem fit, illa Sacramenta non fuisse signa merè speculatiua nostræ salutis, & gratiæ, sed practica, quia promissio rei non se habet speculatiue*

Quomodo Sa-
cramenta le-
gi veteris
causant in-
ternam san-
ctitatem.

Ad Hebr. 8.

Augustinus.

Suarez.

speculatiue circa rem promissam, sed practice, quam scilicet aliquo modo causat: nam qui promittit, postea mouetur à sua promissione, ad implendum quod promissit, atque adeo promissio est etiam causa moralis rei promissæ: omnis enim promissio habet moralem vim ad mouendum eum, qui promissit, vt impleat promissâ: cum ergo omnia sacramenta antiqua fuerint promissiones, seu signa, quibus Deus, quasi in figuris promittebat Christum, & nostram salutem; consequens est, illa fuisse signa practica, & causatiua gratiæ iustificantis quæ nobis datur, dicuntur tamen non fuisse causatiua gratiæ, si comparentur cum nostris Sacramentis, quia sermo est de gratia causata in suscipiente, quam quidem illa sacramenta non causabant, sicut nostra; non verò agitur de gratia, quam per modum promissionis nobis pollicebantur. Imò hanc in rigore non causabant, quia tunc solum causa operatur, & causat, quando ponitur effectus: tunc ergo non causabant, sed nunc quando illarum promissionum intuitu ponitur effectus promissus, scilicet gratia nostra, quam illa sacramenta promittebant.

18. *Confirmatur explicatio.* Addere possumus congruentiam desumptam ex ipso nomine *Sacramenti*, nam sacramentum iuxta communem sensum videtur significare id, quod sub specie sacra continet rem aliquam magnam, & excellentem: ideo enim dicuntur Græcè *mysteria*. Hanc autem continentiam explicat magis nomen *sacramenti*, quam nomen *mysterij*, nam mysterium dicitur etiam illud quod sub specie externa continet notitiam alicuius rei occultæ, & latentis, potest enim continere notitiam rei latentis, & non continere ipsam rem; at verò *sacramentum* videtur significare vtramque continentiam, quæ & contineat notitiam rei latentis, & contineat etiam rem aliquam maximam & excellentem. Continere autem iam dicit aliquam eminentialem virtutem ad causandum, & ponendum id quod continetur. Quam nominis vim videtur intellexisse Isidorus *lib. 6. originum cap. 18.* vbi sic ait: *Sunt autem Sacramenta Baptismus, & Christina, Corpus, & sanguis Christi, quæ ob id Sacramenta dicuntur, quia sub regimento corporalium rerum virtus diuina secretis salutem eorumdem sacramentorum operatur: vbi vides, Isidorum velle in ipsa vi nominis Sacramenti efficaciam, & causalitatem contineri respectu rei significatæ.*

19. *Impugnatur conclusio.* Dices, merita Christi futura erant causa meritoria illorum Sacramentorum veterum, omnia enim habebant suam vim à meritis Christi; ergo non poterant illa sacramenta esse causa moralis ipsius Christi, nam supponebant Christum.

Respondetur. Respondere posset, sacramenta illa dupliciter considerari posse, primò quatenus erant promissiones, quibus Deus promittebat Christum, & vt sic non supponebant, sed causabant moraliter ipsum Christum: secundò quatenus habebant vim aliquam ad causandam sanctitatem saltem imperfectam in suscipiente; & vt sic, supponebant Christum: hæc autem vis non erat substantia ipsa actionis, sed aliquid morale superadditum, itaque substantia illius actionis non supponebat, sed causabat Christum: vis autem, quæ causabat sanctitatem, procedebat ex meritis Christi.

20. *Non est vniuersalis solutio.* Hæc tamen solutio non videtur vniuersalis, quia negari non potest, quin aliquando ipsa etiam substantia actionis supponeret merita Christi; quando verbi gratia propter Christi merita aliquis puer ex peculiari Dei providentia circumcidebatur, vel accipiebat sacramentum legis naturæ, sine quo non fuisset saluus: tunc illam actio fiebat propter merita Christi; ergo illa actio non poterat esse causa

P. Ionn. de Lugo de Sacramentis.

Christi venturi. Responderi ergo potest magis vniuersaliter, in iis casibus, sacramenta illa non fuisse causas Christi nec meritorum ipsius, sed tamen fuisse causas nostræ gratiæ, quam quidem non supponebant vt causam sui. Quando ergo sacramenta illa non supponebant Christum, causabant Christum, quatenus erant promissiones Dei de Christo; quando verò Christum supponebant, causare poterant saltem nostram gratiam, quam promittebant, & non supponebant, semper tamen erant promissiones Christi, neque enim, vt aliqua sit promissio, oportet quod semper causet, sed quod quantum ex se est, obliget ad ponendam rem promissam, nisi ex alio motiuo posita sit, non enim tenetur qui promittit ponere ex motiuo promissionis. Sic ergo illæ promissiones ex se obligabant, sed non causabant, quia iam inueniebatur positus Christus, semper tamen habebant virtutem ad causandam gratiam nostram, quam non supponebant, vt causam sui.

Ex hac conclusione excluduntur à ratione sacramenti multa alia ob defectum huius conditionis; eiusmodi sunt sacrificium Missæ, vt supra dicebamus, aqua benedicta, prima tonsura, & similia, quæ aliquo modo sanctificant in sua applicatione, & significant gratiam, non tamen dant, nec causant illam. Item linguæ igneæ, in quibus Spiritus sanctus apparuit die Pentecostes, quæ aliquo modo sanctificabant Apostolos, & significabant gratiam, quæ illis dabatur, sed eam non causabant. Columba etiam quæ super Christi caput apparuit, quando baptizabatur, gratiam significabat, sed non causabat in Christo. Verba item illa, quibus Christus Magdalene dixit, *remittuntur tibi tua peccata*: non erant sacramentum, quia nihil fortasse causabant, sed solum significabant gratiam & remissionem iam illi concessam, prius enim dixerat, *remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.*

Constat etiam ex dictis, sacramenta omnia non solum significare gratiam habitualement, sed etiam gloriam, quam omnis gratia habitualis, quantum est ex se, affert subiecto: significant etiam Christum mediatorem, per quem datur omnis gratia habitualis hominibus, ac per consequens significant etiam eius merita, & passionem, quibus illa gratia oborta fuit, vel fuerat obtinenda, & nostra Sacramenta magis specialiter significant eundem Christum, vt auctorem, & causam suam, & à quo omnem suam efficaciam acceperunt.

Denique ex dictis iam colligi facile potest definitio Sacramenti in communi, vt scilicet Sacramentum sit *ceremonia sensibilis, quæ suo usu sanctificando subiectum significat gratiam internam, cuius est causa.* Dixi, *cuius est causa*, vt excludam aliqua, quæ concurrunt aliquo modo ad gratiam, nec sunt sacramenta, quia non sunt causæ, sed conditiones, aut applicationes causarum, qualis videtur esse sumptio Eucharistiæ, quæ non concurrat vt causa, sed vt mera conditio, & applicatio causæ ad gratiam. Cur autem sumptio non sit causa, aut quid illi desit ad veram causam moralem, dicemus latius in tractatu de Eucharistia.

De aliis verò definitionibus Sacramentorum, quæ solent circumferri, qualis est illa, *Sacramentum est rei sacra signum*; quam adducit *Magister in 4. disp. 1. cap. quid sit Sacramentum?* & illa alia, quam ibidem affert, *Sacramentum est inuisibilis gratia visibilis forma*; iudicari facile potest ex dictis, videntur enim indigere maiori explicatione, ne comprehendant plura, quæ reuera non sunt sacramenta. Alia vero quas alij tradunt, videntur longiores & obscuriores, qualis est illa, quam ponit *Hugo de S. Victore* s. Victor.

A 3 lib. 1.

Melita respondetur.

21. *Hinc Sacrificium missæ excluditur à ratione Sacramenti.*

22. *Sacramenta non modo gratiam, sed gloriam, Christum, eius merita & passionem significant.*

23. *Definitio Sacramenti ex dictis colligitur.*

24.

Magister.

Hugo de S. Victore.

lib. 1. de Sacramentis, parte 9. cap. 2. Sacramentum est corporale, vel materiale elementum, foris sensibilibus propositum, ex similitudine representans, ex institutione significans, & ex sanctificatione continens aliquam insensibilem, & spirituales gratias, in qua definitione constat, multa explicari, quae facilius, & clarius poterant comprehendere.

Cur martyrium non sit sacramentum.

Dices, definitionem Sacramenti competere martyrio, nam suo usu sanctificat subiectum, & significat, ac confert ex promissione Dei infallibiliter gratiam sanctificantem ex opere operato. Respondet, martyrium, licet conferat gratiam ex opere operato, eamque significet; non tamen esse ceremoniam sacramentalem institutam ad significandum per illam: nam si esset talis, deberet poni à ministro ex eiusmodi intentione; sic enim omnia Sacramenta, ut valida sint, debent fieri à ministro cum intentione explicita, vel implicita faciendi Sacramentum, & significandi id, ad quod institutum est tale Sacramentum; nam eiusmodi signa non significant, nisi ex intentione operantis. Minister autem martyrij nullam talem intentionem habet: & licet habeat contrariam omnino intentionem, adhuc martyrium operabitur suum effectum gratiae in martyre; ergo non operatur per modum sacramenti. Nec dicas, martyrem ipsum esse ministrum, qui acceptando mortem, & subeundo illam, videtur aliquo modo ad illam cooperari. Hoc, inquam, non obstat, quia licet martyr non haberet intentionem operandi sacramentaliter, imò haberet contrariam, & inuitus occideretur, solumque nollet negare fidem, de reliquo mortem modis omnibus fugeret, adhuc martyrium operaretur suum effectum: non habet ergo martyr intentionem significandi per illam actionem. Quod clarius constat in infante, qui in odium fidei occiditur, & de quo certum est, non posse esse sacramenti ministrum, cum nullam possit intenti onem habere ad illud ministrandum.

SECTIO III.

Insertur ex dictis decisio plurium questionum.

25.
S. Thom.

Insertur primò decisio illius dubij, an Sacramentum ponendum sit sub genere signi, an vero sub genere causae? S. Thomas in praesenti, art. 1. ad primum, videtur illud ponere omnino sub genere signi, & non sub genere causae, quare multi ita opinantur.

Suarez.

Alij è contra videntur illud constituere sub genere causae; quibus videtur favere P. Suarez in praesenti disp. 1. sect. 1. ante secundam conclusionem, sed si semel de re ipsa constat, quaestio haec est parvi momenti.

Omne Sacramentum habet rationem signi & causae.

Et dictis enim colligitur, omne Sacramentum habere utramque rationem, signi, & causae; nec oppositum docuit Sanctus Thomas illo loco, nec negavit, Sacramentum esse verè causam, sed dicit, non esse sicut medicamentum; nam hoc dicitur à medicina, quae est causa efficiens sanitatis, quare medicamentum etiam ex vi nominis, & ex modo significandi explicat eandem rationem causae, quae significatur per medicinam. At verò Sacramentum, cum dicatur à sanctitate, quae non significat causalitatem, non oportet quod ex vi nominis, & ex modo significandi explicet aliquam causalitatem: sicut nec sanum, quod dicitur à sanitate, explicat ex modo significandi causalitatem in sanitate, quare quando sanum dicitur de medicina, quae reuera est causa sanitatis, non explicatur sufficienter per eam vocem illa ratio causae, sed solum, quod sit aliquid pertinens ad sanitatem: sic Sacramentum ex vi nominis non explicat respectum causae circa sanctitatem, licet reuera omne Sacramentum sit causa sanctitatis.

26.

Hoc ergo supposito, dicendum videtur Sacramentum re ipsa posse collocari & sub genere signi, & sub genere causae, cum habeat utramque rationem: nam quatenus significat gratiam, & sanctitatem, convenit cum aliis omnibus signis, ut constat, quatenus verò causat eandem sanctitatem, convenit etiam cum omnibus causis: quare sicut ignis applicatus est signum naturale caloris in passo proximo, & simul est causa illius, ac per consequens est sub genere signi, & sub genere causae: sic Sacramentum Pœnitentiae, v. gr. est signum sanitatis in subiecto, cui debet applicari, & est causa eiusdem sanitatis; atque ideo rectè collocari potest sub genere signi, & sub genere causae; nam causa in communi praedicari potest, tanquam ratio superior de omnibus veris causis: si ergo Sacramentum est vera causa, poterit de illo praedicari causa in communi, & per consequens erit verè sub illa ratione communi, sub qua continentur omnes causae.

27.
Nec obstat quod eadem species non possit esse sub duobus generibus non subordinatis.

Dices, non posse eandem speciem esse sub duobus generibus diversis non subordinatis, qualia sunt genus signi, & genus causae, quorum neutrum alteri subordinatur, neque enim omnis causa est signum, neque omne signum est causa.

Huic argumento quid respondendum sit, constat ex iis, quae in simili latius explicui, 1. tomo in tractatu de adoratione, disputatione 33. sectione 1. ubi vidimus quomodo sit intelligendum illud axioma, ex quibus facile erit eandem solutionem ad praesentem materiam applicare.

28.
Cur magis tamen sacramentum debet poni sub genere signi quam causa, hic explicatur.

Addo tamen, licet re ipsa haec ita se habeant, & Sacramenta sint verè sub utroque genere, & signi & causae; magis tamen debuissent poni sub genere signi (ut loquitur S. Thomas) quam sub genere causae: quia licet non solum ut signum, sed etiam ut causa, omne Sacramentum referatur ad veram sanctitatem internam, nam etiam Sacramenta antiqua illam aliquo modo causabant, ut vidimus, quatenus promittebant nostram gratiam praesentem; ceterum quia Sacramenta magis debent explicari in ordine ad illos, quibus applicantur, apud quos debent sibi maiorem auctoritatem conciliare; & quia Sacramenta antiqua in illis, quibus applicabantur, non causabant veram gratiam internam, sed solum inferebant illis tanquam signa, quibus possent intelligere gratiam futuram; hinc est, quod à potissimo munere, quod exercebant, magis aestimantur signa, quam causae. Et licet Sacramenta nova omnia causent gratiam in suscipiente, quia tamen non omnia Sacramenta nova, & vetera hoc habent; merito loquendo de Sacramento in communi, propterea comprehendit omnia Sacramenta, potius constituitur in genere signi, quam in genere causae. Sicut etiam cibis Eucharisticis, licet simul conducatur ad nutriendum corpus; magis tamen constituitur sub genere cibi spiritualis, sub qua ratione est nobis utilior, quam sub genere alimenti materialis, & corporis. Item thorax ferreus, licet sit etiam in genere vestis, quatenus corpus tegit, & ab aestu & frigore defendit; magis tamen ponitur sub genere armorum, quia sub ea consideratione est hominibus utilior; sic Sacramenta antiqua utiliora erant suscipientibus ad significandum, quam ad causandum, ideo magis sub genere signi constituebantur quam sub genere causae.

Probat per comparationem ducta à cibo Eucharistico.

An Sacramentum sit signum ad placitum.

Hinc oritur secundum dubium, an Sacramentum debeat esse signum ad placitum, an verò possit esse signum naturale? P. Suarez in praesenti sect. 1. & Valquez, §. dico

29.